

Erica James
Papasakok
tai dangui

Iš anglų kalbos vertė
Rasa Stašytė

Sofoklis

Vilnius, 2019

Pirmas skyrius

VISKAS NUTIKO taip netikėtai.

Ji skubėjo iš turgaus prie Rialto tilto bandydama išvengti turistų spūsties tarp parduotuvių, kai minioje išvydo vieną, tarsi ryškaus prožektoriaus specialiai jai apšviestą veidą. Apsisuko ant kulniuko, kad galėtų į jį geriau įsiziūrėti, bet slystelėjo ir išsidrėbė ant šlapio grindinio. Visa, kas buvo rankinėje, pabiro aplink.

Kurį kitą kartą toks smūgis Lidijos orumui būtų buvęs itin skausmingas, bet dabar, kol daug liežuviais malančių amerikiečių bandė padėti jai atsistoti, jos mintys sukosi tik apie tą vyrą, per kurį ir paslydo. Lidija perbėgo akimis žmonių srautą, ant laiptų ieškodama dulksnoje tolstančios figūros. Tik jo niekur nebebuvo matyti.

O gal ten apskritai buvo ne jis, – mąstė Lidija patogiai įsitaisiusi fotelyje tarp minkštų pagalvėlių. Gydytojas išėjo prieš dešimt minučių pažadėjęs kitą rytą parūpinti jai porą ramentų. Tvarkingai sutvarstyta kulkšnis dabar ilsėjosi ant kojoms skirto suolelio. Dottor Pierilis išeidamas jai paliepė kaip įmanoma ilgiau neapkrauti sužalotos kojos ir nuvažiuoti į ligoninę rentgeninio tyrimo – dėl visa pikta, – bet Lidija mandagiai atsisakė. Tvarsčių, poilsio ir vaistų nuo skausmo tikrai pakaks.

– Vis dar nesuprantu, kaip parsigavai namo, – pareiškė Čiara atnešusi į svetainę padėklą su arbata.

Čiara pastatė padėklą ant staliuko, stovinčio tarp dviejų aukštų langų, pro kuriuos matėsi Rio di San Vio kanalas. Menkai, melancholiškai gruodžio dienos šviesai po truputį blėstant erdvus kambarys skendėjo jaukioje prietemoje. Sumaniai išdėstyti šviestuvai kūrė užburiančią ramumą pulsuojančią nuotaiką. Tai buvo mylimiausias Lidijos kambarys šitame bute. Ji, prisiekusi gražių daiktų gerbėja, būtent dėl to ir atsidūrė Venecijoje. Čia supo toks nepaprastas grožis, kokio niekur kitur neteko matyti. Laiko aptrupinta, bet šlovinga architektūra kartu su didinga miesto istorija kūrė labai liūdną ir stiprų tapatybės jausmą, kuris nepaprastai tiko ir patiko Lidijai. Vis dėlto labiausiai jaudino šios vietos atskirtis – būdama šiame mieste jautėsi toli nuo viso likusio pasaulio.

Lidija niekada nepamirš tos akimirkos, kai pirmą kartą pamatė Veneciją. Buvo pavakarys, kai *vaporetto** įplaukė į įlanką ir Lidija priešais save išvydo miestą, plūduriuojantį tolumoje ir neįkainojamas meno kūriny, su besileidžiančios saulės spinduliuose skendinčiais tviskančiais kupolais ir kampanilėmis. Tai buvo meilė iš pirmo žvilgsnio. Nuo tada Lidija liko užburta jaudinančio Venecijos grožio – visiškai jam atsidavė. Nepaisant daugybės iššūkių, su kuriais šiam miestui teko susidurti – auganti *acqua alta*** grėsmė, vis didėjančios minios turistų, kuriais nuolat užkimštos siauros *calli****, grafičiai, kurie turbūt labiausiai čia nepatiko Lidijai, bet plito po miestą kaip kokios infekcija, – vis tiek tai buvo jos svajonių vieta. Net ir gondolininkų, plukdančių kanalais savo krovinius – plačiai besišypsančius japonus, – choras, nuolat traukiantis „Volare“ ar „O Sole Mio!“, negalėjo sumažinti Lidijos meilės naujiesiems namams.

– Tu arba drąsiausia, arba kvailiausia mano pažįstama moteris, – pareiškė Čiara paduodama Lidijai arbatos puodelį.

* Keltas (*it.*) (čia ir toliau – *vert. past.*).

** Potvynis (*it.*).

*** Siaura gatvelė (*it.*).

Lidija nusišypsojo pastebėjusi, kad Čiara nepatingėjo surasti jos mylimiausią kaulinio porceliano puodelį su lėkštute.

– Be abejo, antras variantas, – Lidija atsakė. – Bent jau taip pasakytų tavo tėvas.

– Tikriausiai labiau sužalojai koją, kol parėjai iki namų, nei kad paslydusi.

– Jis tau irgi pritarė dėl to. Ir dar pridurtų, kad kaip keturiasdešimt šešerių metų moteris turėčiau būti nuovokesnė.

Čiara perėjo kambarį, pasiėmė savo puodelį arbatos ir susirangė ant kėdės aukšta atkalte šalia Lidijos. Anksčiau ant šitos kėdės paprastai sėdėdavo Marčelas – jis laikydavo Lidiją už rankos, kol pats skaitydavo laikraštį *Gazzettino*.

– Patikėk, pasveikti užteks dienos ar dviejų, – pareiškė Lidija tarsi norėdama užtikrinti, kad ji labai greitai grįš į darbą, į savo verslą, lyg nieko nebūtų įvykę.

Čiara, dvidešimt ketverių metų mergina, įbedė į Lidiją nuostabos sklidiną žvilgsnį, o jos tamsios akys spindėjo vakaro prietemoje.

– O ne, tik jau nereikia. Išsiversime puikiausiai ir be tavęs.

– Būtent dėl to ir nerimauju. Nenoriu, kad per daug priprastumėte būti vienos.

– O čia tai mintis. Puiki proga perimti valdžią.

Iš koridoriaus atsklido šaižus telefono skambutis, Čiara pašoko nuo kėdės. Po akimirkos buvo aišku, kad skambina tikrai ne Lidijai, kuri savanaudiškai vylėsi, kad tai ir ne koks Čiaros bičiulis, norintis pakviesti ją kur išeiti vakare – Lidijai nesinorėjo prarasti draugijos.

Ir tai niekaip nebuvo susiję su patempta kulkšnimi, Lidijai paprasčiausiai nesinorėjo likti vienai. Tada ji ir vėl gali pradėti mąstyti apie minioje matytą veidą, o šito visai nesinorėjo. Vėliau jau leisti vakarą su Čiara, kad prablaškytų mintis.

Lidija didžiavosi tuo, kad jų su Čiara bendravimas visai nepriminė įprastų motinos ir dukters santykių. Nors, jei sąžinin-

gai, Lidija ir nebuvo tikra Čiaros motina, tik pamotė, bet stengėsi vengti šito nevykusio apibūdinimo. Bet koku atveju Čiara visada į ją kreipdavosi vardu.

Lidija niekam niekada neprasitarė, bet iš tiesų jau iš pradžių pamilo Čiarą, o meilė Marčelui, Čiaros tėvui, ją aplankė gerokai vėliau. Jos su Čiara susitiko prieš penkiolika metų, kai Lidija buvo pasamdyta mokyti devynerių italę mergaitę anglų kalbos. Lidija parašė skelbimą, kuriuo siūlė savo paslaugas, ir netrukus sulaukė skambučio, o vos po trijų dienų išskirtinės išvaizdos sinjoras Marčelas Tomasis su savo vienturte dukra atvažiavo į Lidijos butą Santa Kroče. Iš pat pradžių Čiara buvo labai drovus vaikas, tikra intravertė, bet greitai galėjai suprasti, kodėl: jos motina, kaip Čiaros tėvas paaiškino, mirė praėjusią žiemą. Niekas geriau už Lidiją nebūtų supratęs, ką turėjo išgyventi mergaitė. Ji gerai žinojo, kaip jautiesi, kai tavo pasaulis netikėtai ne tik apsiverčia, bet dar ir išsiverčia. Kiekviena jos ląstelė troško Čiarą išvaduoti nuo liūdesio, kad jos veidelyje ir vėl nušvistų šypseną.

Pamokos vykdavo kiekvieną šeštadienį ketvirtą valandą po pietų mažoje Lidijos virtuvėlėje. Lidijai atrodė, kad čia šis jau trus vaikas jausis saugiau nei sėdėdamas prie solidaus stalo sveitainėje. Į pamoką atėjusi Čiara ant stalo visada rasdavo puodelį ką tik paruošto karšto šokolado ir dėžutę skaniųjų migdolinių sausainių iš netoliese esančios *pasticceria**. Kitiems savo mokiniams Lidija pasiūlydavo nebent arbatos ar kavos, kartais sulčių, jei netyčia turėdavo šaldytuve. Po truputį jos jaunoji mokinė darėsi drąsesnė ir nebepuldavo į ašaras po kiekvienos menkiausios klaidelės.

Marčelas Tomasis sugrįždavo pasiimti dukters, kai *San Giacomo dell'Orio* bažnyčios varpas skelbdavo penktą. Jis atiduodavo Lidijai sutartą sumą pinigų, perklausdavo, ar nesikeičia kito

* Konditerinių gaminių parduotuvėlė (*it.*).

šeštadienio planai, o tada palinkėdavo Lidijai malonaus vakaro. Kartą, kai Lidija išlydėdama juos atidarė duris, Čiara padarė kai ką, kas pakeitė viską. Ji paprašė tėčio pasilenkti prie jos ir apgaubusi delniukais lūpas kažką sušnabždėjo jam į ausį. Tada Marčelas Tomasis atsistojo, atsikrenkštė, pasikasė švariai skustą smakrą ir pasakė Lidijai:

– Čiara norėtų pakviesti jus į savo gimtadienio šventę kitą savaitę.

Mintis apie pašėlusiai triukšmingų italų vaikų pilną kambarį Lidijai nepasirodė labai viliojanti. Tarsi skaitydamas jos mintis Marčelas Tomasis tęsė:

– Šventė bus nedidelė. Man atrodo, Čiara labai apsidžiaugs, jei ateisite. Žinoma, aš taip pat, – pridūrė jis.

Nors šventė atrodė gerokai didesnė, nei sakė Lidijai, tai tikrai buvo tiesiog šeimos pasisėdėjimas, kuriame iš vaikų susirinko vos keli Čiaros pusbroliai ir pusseserės – beveik visi jaunesni už jubiliatę ir puikiai išauklėti. Lidija jau šešis mėnesius mokė šio vyro dukrą ir jautėsi kaip tikra globėja, tačiau su jos tėčiu paprastai persimesdavo tik vienu kitu žodeliu, todėl jo namuose lankytis buvo keista. Per daug intymu. Netikėtai Lidiją apėmė stiprus noras pašniukštinėti ir pasmalsauti, sužinoti daugiau apie šitą nepriekaištingai apsirengusį, nekalbų vyrą. Žinojo, kad jis dirba žemyninėje miesto dalyje esančioje pramoninėje zonoje, Margeroje, kuri paprastai laikoma gražuolės Venecijos pabaisa. Iš Čiaros ji dar sužinojo, kad Marčelas buvo *labai, labai* svarbus ir kad jam dirbo *labai daug* žmonių. Sprendžiant iš dviauksčio, stilingai atnaujinto namo, visai šalia *Ca'Doro* rūmų, Čiaros tėtis turėjo puikų skonį ir gyveno gana turtingai. Vis dėlto tiek informacijos Lidijai buvo per mažai. Tapo įdomu, ką jis veikia laisvalaikiu. Skaito? Jei taip, kokias knygas? Kokios muzikos klausosi? Ką valgo vakarienei? Jei tiksliau, kas ruošia jam vakarienę? Pats? O gal kas padeda? Čiara apie tai niekada neužsiminė.

Net jei Lidijai būtų pakakę drąsos užduoti bent vieną šių klausimų, tokios galimybės neturėjo. Vos išvydusi Lidiją laiminga Čiara griebė ją už rankos ir tiksliai išmoktomis angliškomis frazėmis ėmė ją pristatinti visiems savo giminaičiams iš eilės.

– Čia panelė Lidija, mano labai gera anglų kalbos mokytoja... Čia panelė Lidija, mano labai gera anglų kalbos mokytoja, – visi atsakymai buvo itališki, dėl to Lidija neprieštaravo, nes pati kalbėjo itališkai nuo aštuoniolikos. Nors Venecijoje buvo praleidusi tik dvejus metus, ji visai pakenčiamai vartojo *la parlata* – vietos dialektą, kuris jai atrodė išgalvotas vien tam, kad panervintų atvykėlius.

Visi šventėje buvo labai malonūs, vienas po kito nešė jai lėkštes su viliojančiu maistu ir papildydavo jos taurę proseko gėrimu. Vis dėlto Lidija nenorėjo piktnaudžiauti šių žmonių svetingumu ir nepamiršo, kad čia šeimos šventė, todėl, kai vaikai buvo sukviesti padainuoti suaugusiesiems akompanuojant pianinu Fabijui, Marčelo broliui – regis, tai buvo šeimos tradicija, – Lidija nusprendė tyliai išeiti. Tai sužinojusi Čiara visiems garsiai paskelbė, kad jos *labai gera anglų kalbos mokytoja* išeina, todėl Lidiją apsupo, rodė, niekada nesibaigiantys atsisveikintojai, nuo kurių galiausiai ją išgelbėjo Marčelas, paprašęs Čiaros pavaišinti saldumynus mėgstančią prosenelę kuo nors *dolce**, o pats išlydėjo Lidiją pro duris.

– Labai tikiuosi, kad per daug neišvargote, – pasakė jis, kai jie jau stovėjo už durų kiemelyje, o Lidija, pajutusi vakaro vėšą, staiga suprato, kaip šilta buvo viduje ir kiek daug proseko ji išgėrė. Jautė, kaip kaista jos skruostai.

– Puikiai praleidau laiką, – prisipažino Lidija mąstydamą, kaip iš tikrųjų labai patiko šis vakaras.

– Nebuvo per daug triukšminga?

* Saldus (*it.*).

– Visai ne. Buvo gera matyti tokią laimingą Čiarą. Ji nuostabus vaikas, tikriausiai labai ja didžiuojatės.

– Taip, tikrai. Nežinau, ar pastebėjote, bet ji labai prie jūsų prisirišo.

– Ir aš taip pat. Su ja nuostabu leisti laiką.

– Gal rytoj vakare esate laisva?

– Rodos, taip. O kas?

– Gal pavakarieniautumėte su manimi?

Štai taip, praėjus šešioms mėnesiams nuo tada, kai Lidijos širdį pavergė jo dukra, pradėjo megtis santykiai su Marčelu. Vyrų, kuris buvo dešimt metų už ją vyresnis ir visiškai nederėjo su tipiško italo įvaizdžiu. Marčelas nebuvo panašus į tuos triukšmingus italus, be perstojo kalbančius apie politiką arba korupciją valdžioje tvirtindami, jog pakeistų viską pernakt, jei tik gautų tokią galią. Marčelas neturėjo erzinančio įpročio kas antrą savo sakinį palydėti šūktelėjimu: *Ascoltami!* („Klausykite manęs!“) ir nė karto jiems besikalbant nesugriebė jos už rankos, kad įsitikintų, jog visas jos dėmesys priklauso tik jam. Marčelas atrodė ramus ir labai inteligentiškas, be galo mandagus ir supratingas. Jis suprato ir susitaikė su tuo, jog kai ko apie Lidiją niekada nesužinos ir nesupras.

– Tavo gyvenimas lyg albumas su tuščiomis vietomis, kurios liko išėmus kai kurias fotografijas, – pasakė jis tądien, kai paprašė Lidijos tapti jo žmona.

– O tau tai svarbu? – paklausė ji.

– Ne, – atsakė jis. – Man atrodo, kad tas paslaptinai tuščias vietas labiausiai ir myliu tavyje.

Jei būtų labiau paspaudęs, galbūt ji būtų daugiau papasakojusi apie save.

Laimingas telefonu bekalbančios Čiaros juokas nutraukė Lidijos mintis ir toli gražu ne pirmą kartą ji nusistebėjo, kaip tas nepaprastai drovus vaikelis, sutiktas prieš penkiolika metų, išaugo

į tokią pasitikinčią ir laisvą jauną moterį. Tokią, kuriai teko susitaikyti su abiejų tėvų netektimis, iki jai sukako dvidešimt vieneri. Lidija džiaugėsi, kad galėjo padėti Čiarai atsigauti po motinos mirties – Marčelas visada tikėjo, kad jos vaidmuo buvo svarbus. Kita vertus, ji tiesiog suteikė vaikui tai, ko pati nepatyrė būdama jos amžiaus: meilę ir stabilumą.

Nors Lidija niekada per daug netroško turėti vaikų, gyvenime atsiradus Čiarai jautėsi laiminga.

Tą naktį Lidija miegojo blogai, jos miegą trikdė trūkinėjantys sapnai. Vienaame sapne ji girdėjo kaukiančią sireną, pranešančią apie artėjančią *acqua alta*. Tai reiškė, kad Venecija skęsta. Lidija brido per aplink besitaškantį vandenį desperatiškai bandydama sugrižti namo pas Čiarą. Bet pasiklydo. Bet kuri *calle*, į kurią pasukdavo, baigdavosi akligatviu. Sirena kaukė toliau. Seni mediniai namus laikantys poliai cypė ir girgždėjo, kol neatlaikę pradėjo lūžti, o griūvantys pastatai ėmė iš lėto slysti į jlanfos pusę.

Lidija prabudo ir gulėdama tamsoje prisiminė iš vaikystės vieną biblinę istoriją apie žmogų, pasistačiusį namą ant smėlio. Mintyse regėjo, kaip pastorius Digbis kaltinamai rodo į ją savo ilgu, kaulėtu pirštu ir klausia, ar ji suprato, ko ši istorija moko.

Įsileidus vieną prisiminimą, į galvą vienas po kito ėmė plūsti ir kiti. Lidija mėgo per daug sureikšminti sapnus. Gal tas sapnas reiškė, kad jos gyvenimas byra? Gal ji pastatė savo gyvenimą ant pamatų, galinčių pernakt sugriūti?

Lidija užsitraukė ant galvos antklodę dėl visko kaltindama tą veidą minioje. Kas jis? Vaiduoklis?